

MŰVELŐDÉSI ÉS KOMMUNIKÁCIÓS ALAPISMERETEK ÉRETTSÉGI VIZSGA

II. A VIZSGA LEÍRÁSA

A vizsga részei

Középszint		Emelt szint	
Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
180 perc	15 perc	240 perc	20 perc
100 pont	50 pont	100 pont	50 pont

A vizgán használható segédeszközök

	Középszint		Emelt szint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	NINCS	NINCS	NINCS	NINCS
A vizgabizottságot működtető intézmény biztosítja	számítógépterem, szoftverek (szövegszerkesztő, előadástervező), adathordozók, vizsgázói útmutató személyi feltétel: rendszergazda	NINCS	számítógépterem, szoftverek (szövegszerkesztő, előadástervező), adathordozók, vizsgázói útmutató személyi feltétel: rendszergazda	NINCS

Nyilvánosságra hozandók

	Középszint		Emelt szint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
Anyag	Tájékoztató a vizsgaszervezőnek	NINCS	Tájékoztató a vizsgaszervezőnek	NINCS
Mikor?	NINCS	NINCS	NINCS	NINCS

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Középszint				
Írásbeli vizsga				Szöbéli vizsga
180 perc				15 perc
100 pont				50 pont
I. feladatlap		II. feladatlap		III. feladatlap
90 perc		10 perc		80 perc
Egyszerű, rövid választ igénylő teszt jellegű feladatok megoldása	Szöveges, kifejtendő feladatok megoldása	Másolás szövegszerkesztéssel	Összetett feladat megoldása számítógépen	Tematikus szempontú (problémaközpontú) bemutatás
40 pont	20 pont	20 pont	20 pont	

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsga célja, hogy viszonylag teljes és ellenőrizhető képet adjon a vizsgázó tudásáról az ismeretek és képességek tekintetében egyaránt. A vizsga hozzájárul ahhoz, hogy az oktatás eredményessége objektívebben mérhető, valamint a különböző iskolák vizsgázóinak teljesítménye összehasonlítható legyen.

Az írásbeli feladatsornak tartalmaznia kell a feladatok megoldásához szükséges szöveges és képi anyagokat.

Az írásbeli vizsgára a vizsgabizottságot működtető intézmény biztosítja a számítógéptermet, szoftvereket, adathordozókat, a vizsgázói útmutatót, továbbá a rendszergazdát.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

Tartalmi szerkezet

A feladatlap ismeretanyagának kiválasztása a témakörökhöz tartozó részletes követelményeken alapul. A feladattípusok pedig az előírt képesség jellegű követelményeknek felelnek meg.

I. feladatlap

A középszintű érettségi vizsgán az írásbeli összpontszám 40%-a teszt jellegű, egyszerű, rövid választ igénylő feladatok megoldásával és 20%-a szöveges (kifejtendő) kérdésekre adott válaszokkal érhető el.

Arányok:

- Informatikai ismeretek 10%
- Pszichológiai, szociálpszichológiai, pedagógiai, művelődési alapismeretek 50%
- Társadalomismeret, néprajz, népművészet, népi kismesterségek 40%

II-III. feladatlap

A középszintű érettségi vizsgán az írásbeli összpontszám 40%-ában a vizsgázó két feladatot old meg számítógépen:

II: feladatlap A vizsgázó egy korrektúrázott, nyomtatott kb. 1000 leütés terjedelmű iratszöveget másol. A rendelkezésére álló idő 10 perc.

III. feladatlap A vizsgázó összetett feladatot old meg, amely során a szövegszerkesztő program mellett a prezentáció és a számítógépes grafikai alkalmazások is számonkérésre kerülnek. (pl. plakáttervezés, a plakát elkészítéséhez árajánlatkérés, meghívókészítés stb.). A hivatalos iratot a szokásoknak megfelelő tartalmi és formai sajátosságok szerint elkészíti.

A feladatlapok és a feladatok jellemzői

I. feladatlap

A teszt jellegű, egyszerű, rövid választ igénylő feladatok:

Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok alatt azokat a többségében zárt végű feladatokat kell érteni, melyek legtöbbször pontosan körülírható válaszokat várnak el a vizsgázóktól. A feladatok a részletes követelményekben meghatározott tartalmak tudására és az alábbi képességek mérésére irányulnak.

Kompetenciák	%
Informatikai alkalmazások használata	30
A társadalom és az ember megismerésének módszereiben való tájékozottság	50
Néprajzi, népművészeti jártasság	20

Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok száma 10-15, amelyből maximum 10 pont az informatikai alkalmazások használatát, maximum 10 pont a szókincset, maximum 10 pont pedig a pszichológiai, szociálpszichológiai, pedagógiai, művelődési alapfogalmak ismeretét, definiálását kéri számon.

Az informatikai alkalmazások és a szókincs (szómagyarázatok) esetében a feleletadás módja alternatív vagy többszörös választás, a pszichológiai, szociálpszichológiai, pedagógiai, művelődési alapfogalmak esetében a feleletválasztás mellett feleletalkotás, vagy relációanalízis is lehet.

Szöveges kifejtendő feladatok:

Szöveges feladatnak az tekinthető, ahol a vizsgázónak esszészerűen kell kifejtenie a válaszokat.

A feladatok a részletes követelményekben meghatározott tartalmak ismeretére és az alábbi képességek mérésére irányulnak.

Kompetenciák	%
Néprajzi, népművészeti jártasság	40
Források használata és értékelése	30
Szakkifejezések használata, logikus, koherens szövegalkotás	30

A középszintű szöveges (esszé) feladatcsoport két feladatból áll.

Az első feladat egy néprajzi fogalom, a második feladat egy népszokás, néphagyomány rövid ismertetése.

Az írásbeli feladatlap értékelése

I. feladatlap

Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok értékelésénél kötelező a javítókulcsnak való megfelelés. A javítókulcstól való eltérés lehetőségeit főleg a szöveges, problémamegoldó feladatok tekintetében a konkrét feladatlapok javítási-értékelési útmutatói jelzik.

Az informatikai teszt jellegű feladatok értékelésénél a hibás válaszok pontlevonással járnak.

Szöveges kifejtendő feladatok:

1. típusú feladat

Maximálisan 5 pontot kaphat a vizsgázó, ha a néprajzi fogalom pontos ismertetése mellett a tájegységet, etnikai-, nemzetiségi népcsoportot, a dátumot is megjelöli.

2. típusú feladat

Mennyire képes logikus, koherens szövegalkotásra?

Mennyire tájékozott a témakörben?

Milyenek tárgyi ismeretei?

Milyen mértékűek az ismeretei a helyi hagyományokról?

II-III. feladatlap

Az adott feladatmegoldás értékelését az elektronikus dokumentum alapján kell végezni, a feladathoz tartozó javítási útmutató szerint.

Szöbeli vizsga

A szóbeli tételek száma minimum 20.

A szóbeli vizsgán semmilyen segédeszköz nem használható.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

Tartalmi szerkezet

A szóbeli vizsga az önálló tájékozódást, az ítélőképességet, az érzelmi, a szociális, az intellektuális élmények kifejezését, az élethelyzetek, döntési szituációk, etikai kérdések, gondolatok, érzelmek, magatartások, szociális beállítódások, elvek, eszmék árnyalt bemutatását, értelmezését várja el a vizsgázóktól.

A szűkebb és tágabb értelemben vett emberi csoportok, közösségekben zajló folyamatok problémaközpontú bemutatása nem igényel a témakörökben megjelenőknél több konkrét ismeretet, hanem az elsajátítottak alkalmazását várja el.

A vizsga azt méri, hogy a vizsgázó a témakörök alatt megadott témák kifejtése során hogyan képes tudását, gondolatait, véleményét szóban előadni, feleletében mennyire tükröződnek a humanisztikus értékek, az ember tisztelete.

A szóbeli témakörei

A szóbeli vizsga tételei két feladatból állnak.

A) Pszichológiai, szociálpszichológiai, pedagógiai, művelődési alapismeretek

B) Társadalomismeret, néprajz, népművészet, népi kismesterségek

Tételtípusok

A tételek egy-egy téma önálló és átfogó kifejtése, érvelő bemutatása.

A tételcímek jellemzői, összeállításuk

A szóbeli tételek az előírt témakörök és vizsgakövetelmények alapján kerülnek megfogalmazásra.

A szóbeli vizsgarész értékelése

Az értékelés az alábbi szempontok és kompetenciák alapján történik.

Szempontok, kompetenciák	Pontszámok		
	A	B	Összesen
Tartalom - a téma bemutatásában érvényesülő tájékozottság - tárgyi ismeretek - fogalomhasználat	15	15	30
Előadásmód - a felelet világos, témának megfelelő felépítése - a logikus érvelés - megfelelő szakmai szókincs - ?helyes beszédtechnika	5	5	10
Meggyőző erő - lényegkiemelő képesség - rendszerező képesség - problémaérzékenység → ?kreativitás	5	5	10
SZÓBELI ÖSSZPONTSZÁM:	25	25	50

Az értékelés arányai

A szóbeli felelet	A szóbelin belüli százalékarány
Pszichológiai, szociálpszichológiai, pedagógiai, művelődési alapismeretek	50%
Társadalomismeret, néprajz, népművészet, népi kismesterségek	50%

EMELT SZINTŰ VIZSGA

Emelt szint				
Írásbeli vizsga			Szóbeli vizsga	
240 perc			20 perc	
100 pont			50 pont	
I. feladatlap		II. feladatlap	III. feladatlap	Tematikus szempontú (problémaközpontú) bemutatás
150 perc		10 perc	80 perc	
Egyszerű rövid választ igénylő teszt jellegű feladatok megoldása	Szöveges kifejtendő feladatok megoldása	Másolás szövegszerkesztéssel	Összetett feladat megoldása számítógépen	
25 pont	35 pont	20 pont	20 pont	

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsga célja, hogy viszonylag teljes és ellenőrizhető képet adjon a vizsgázó tudásáról az ismeretek, és képességek tekintetében egyaránt. A vizsga hozzájárul ahhoz, hogy az oktatás eredményessége objektívebben mérhető, valamint a különböző iskolák vizsgázóinak teljesítménye összehasonlítható legyen.

Az írásbeli vizsgára a vizsgabizottságot működtető intézmény biztosítja a számítógéptermet, szoftvereket, a vizsgázói útmutatót, adathordozókat, továbbá a rendszergazdát.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

Tartalmi szerkezet

A feladatlap ismeretanyagának kiválasztása a témakörökhöz tartozó részletes követelményeken alapul. A feladattípusok pedig az előírt képesség jellegű követelményeknek felelnek meg.

Arányok:

- Pszichológiai, szociálpszichológiai, pedagógiai, művelődési alapismeretek 70%
- Társadalomismeret, néprajz, népművészet, népi kismesterségek 30%

A feladatok és a feladatok jellemzői

I. feladatlap

Az emelt szintű érettségi vizsgán az írásbeli összpontszám 25%-a egyszerű, rövid választ igénylő feladatok megoldásával és 35%-a szöveges (kifejtendő) kérdésekre adott válaszokkal érhető el.

Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok:

Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok alatt azokat a többségében zárt végű feladatokat kell érteni, melyek legtöbbször pontosan körülírható válaszokat várnak el a vizsgázóktól. A feladatok a részletes követelményekben meghatározott tartalmak tudására és az alábbi képességek mérésére irányulnak.

Kompetenciák	%
Informatikai alkalmazások használata	40
A társadalom és az ember megismerésének módszereiben való tájékozottság	40
Kommunikációban való tájékozottság	20

Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok száma 10-15, amelyből maximum 10 pont az informatikai alkalmazások használatát, maximum 5 pont a szókinccset, maximum 10 pont pedig a pszichológiai, szociálpszichológiai, pedagógiai, művelődési alapfogalmak ismeretét, definiálását kéri számon.

1. Fogalmak magyarázata, hozzárendelése állításokhoz
2. Folyamatszakaszok sorrendjének a megállapítása
3. Ok-okozati összefüggések felismerése
4. Ábrák felismerése, ábraelemzés
5. Tényadatok rendezése megadott szempontok szerint

Szöveges kifejtendő feladatok:

Szöveges feladatnak az tekinthető, ahol a vizsgázónak néhány összefüggő mondatban kell kifejtenie a válaszokat. A feladatok a részletes követelményekben meghatározott tartalmak ismeretére és az alábbi képességek mérésére irányulnak.

Kompetenciák	%
Források használata és értékelése	30
Szakkifejezések használata	30
A probléma emberközpontú megközelítése	30
Néprajzi, népművészeti jártasság	10

Az emelt szintű szöveges (problémamegoldó) feladatok száma 3-5. Az első feladat egy néprajzi fogalom, a második egy néphagyomány vagy népművészeti alkotás rövid ismertetése. Kifejtendő feladat lehet még a kommunikációval kapcsolatos alapfogalmak bemutatása, vagy a mindennapi élet konkrét vagy modellezett élethelyzeteinek feldolgozása. Forrásuk lehet népművészeti tárgy, napihír, történelmi esemény, irodalmi alkotás, film, az iskolai vagy lakóhelyi közösség életének eseményei.

E feladatoknál esetenként valamilyen forrás (szöveges, képi) felhasználásával kell néhány mondatban, 4-6 sorban megoldani a kitézött feladatot.

II.-III. feladatlap

Az emelt szintű érettségi vizsgán az írásbeli összpontszám 40%-ában a vizsgázó két feladatot old meg számítógépen:

a) *II. feladatlap* A tanuló vizsgázó egy korrektúrázott, nyomtatott kb. 1000 leütés terjedelmű iratszöveget másol. A rendelkezésére álló idő 10 perc.

b) *III. feladatlap* A vizsgázó egy összetett feladatot old meg, amely során a szövegszerkesztő program mellett a prezentáció és a számítógépes grafikai alkalmazások is számonkérésre kerülnek. (pl. plakáttervezés, a plakát elkészítéséhez árajánlatkérés, meghívókészítés stb.). A hivatalos iratot a szokásoknak megfelelő tartalmi és formai sajátosságok szerint elkészíti..

Az írásbeli feladatlap értékelése

I. feladatlap

Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok értékelésénél kötelező a javítókulcsnak való megfelelés. A javítókulcstól való eltérés lehetőségeit főleg a szöveges, problémamegoldó feladatok tekintetében a konkrét feladatlapok javítási-értékelési útmutatói jelzik.

Szöveges kifejtendő feladatoknál lehetséges értékelések:

1. feladattípus értékelési szempontjai

maximálisan 5 pontot kaphat a vizsgázó, ha a néprajzi fogalom pontos ismertetése mellett a tájegységet, etnikai-, nemzeti népcsoportot, a dátumot is megjelöli.

2. feladattípus értékelési szempontjai

- Mennyire képes logikus, koherens szövegalkotásra?
- Mennyire tájékozott a témakörben?
- Milyenek tárgyi ismeretei?
- Milyen mértékűek az ismeretei a helyi hagyományokról?

3. feladattípus értékelési szempontjai

- Mennyire képes logikus, koherens szövegalkotásra?
- Mennyire képes a megadott témához (problémához) a témától függően pszichológiai, szociálpszichológiai, stb. fogalmakat kapcsolni?
- Mennyire képes a témát (problémát) az életből vett példákkal megjeleníteni?
- Mennyire képes rendszerezésre, lényegkiemelésre?
- Mennyire képes önálló kérdésfelvetésre, véleményalkotásra, állítása mellett érvelésre?
- Mennyire tájékozott a témakörben?
- Milyenek a tárgyi ismeretei?
- Milyen mértékű a problémaérzékenysége?
- Milyen mértékű a kreativitása?
- Mennyire képes az eset komplex (elsősorban pszichológiai, szociálpszichológiai) megközelítésére, vagyis a tárgy keretében tanultak gyakorlati alkalmazására?
- Mennyire képes etikai vonatkozású kérdésekben a történeti, szociológiai, kulturális és lélektani szempontok érvényesítésére?
- Mennyire képes elkerülni a vulgarizáló redukciónkat: a közhelyes, lapos pszichologizálást, szociologizálást, a közhelyeket, valamint az erkölcsi ítélkezést és a lapos moralizálást?
- Mennyire képes különböző erkölcsi felfogások felismerésére és értelmezésére?

II.-III. feladatlap

Az adott feladatmegoldás értékelését az elektronikus dokumentum alapján kell végezni, a feladathoz tartozó javítási-értékelési útmutató szerint.

Szóbeli vizsga

- A szóbeli tételek darabszáma minimum 20.
- A szóbeli vizsgán semmilyen segédeszköz nem használható.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

Tartalmi szerkezet

A szóbeli vizsga az önálló tájékozódást, az ítélőképességet, az érzelmi, a szociális, az intellektuális élmények kifejezését, az élethelyzetek, döntési szituációk, etikai kérdések, gondolatok, érzelmek, magatartások, szociális beállítódások, elvek, eszmék árnyalt bemutatását, értelmezését várja el a vizsgázóktól.

A szűkebb és tágabb értelemben vett emberi csoportok, közösségekben zajló folyamatok problémaközpontú bemutatása nem igényel a témakörökben megjelenőknél több konkrét ismeretet, hanem az elsajátítottak alkalmazását várja el.

A vizsga azt méri, hogy a vizsgázó a témakörök alatt megadott témák kifejtése során hogyan képes tudását, gondolatait, véleményét szóban előadni, feleletében mennyire tükröződik a humanisztikus értékek, az ember, az emberi élet tisztelete.

A szóbeli témakörei

A szóbeli vizsga tételei két feladatból állnak.

- Pszichológiai, szociálpszichológiai, pedagógiai, művelődési alapismeretek
- Társadalomismeret, néprajz, népművészet, népi kismesterségek

Tételtípusok

Az A) és a B) egy-egy téma (feladat) önálló és átfogó kifejtése, érvelő bemutatása

A tételek jellemzői, összeállításuk

A szóbeli tételek az előírt témakörök és vizsgakövetelmények alapján központilag kerülnek megfogalmazásra. Egy-egy tételben a témakörök azonos hangsúllyal szerepelnek.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A vizsga azt méri, hogy képes-e a vizsgázó a témakörök alatt megadott témák kifejtése során a szintje szerinti követelményeknek megfelelni. A vizsgázó számot ad arról, hogy mennyiben ismeri a társadalomra vonatkozó alapvető fogalmakat, értelmezési kereteket, megközelítési módokat, mennyire tudja értelmezni a körülötte lévő világ eseményeit. Meghatározó jelentőségű az alapvető kompetenciák - a szaknyelv alkalmazása, az általánosítás képessége, szemléletes példák, analógiák, okozati viszonyok használata, kommunikációs készségek stb. - mérése, azok az elemzési és értelmezési szempontok, kommunikációs ismeretek, amelyek szükségesek az önálló tájékozódáshoz, az ítélőképességhez, az érzelmi, a szociális, az intellektuális élmények megéléséhez és kifejezéséhez.

Az értékelés az alábbi szempontok és kompetenciák alapján történik.

Szempontok, kompetenciák	Pontszámok		
	A	B	Összesen
Tartalom - a probléma értékalapú megközelítése - a társadalom és az ember megismerésének módszereiben való tájékozottság - tárgyi ismeretek - fogalomhasználat	10	10	20
Előadásmód - a felelet világos, témának megfelelő felépítése - a logikus érvelés - megfelelő szakmai szókincs használata - helyes beszédtechnika	6	6	12
Meggyőző erő - lényegkiemelő képesség - rendszerező képesség - problémaérzékenység - kreativitás	9	9	18
SZÓBELI ÖSSZPONTSZÁM:	25	25	50

Az értékelés arányai

A szóbeli felelet	A szóbelin belüli százalékarány
Pszichológiai, szociálpszichológiai, pedagógiai, művelődési alapismeretek	50%
Társadalomismeret, néprajz, népművészet, népi kismesterségek	50%